

Lahti

Päätösten vaikutusten ennakkoarviointi

Talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2024–2026

Lahden kaupunki

Vaikutukset kuntalaisille

Hyvän hallintotavan mukaiset prosessit antavat kuntalaisille tietoa hallinnollisten asioiden käsittelystä ja päätöksenteosta, tukevat demokratian toteutumista ja päätöksenteon luotettavuutta, edistävät kuntalaisten luottamusta kaupunkiorganisaatioon sekä luovat edellytyksiä tehokkaalle ja toimivalle palvelutuotannolle.

Viestinnällä varmistetaan, että asukkaat saavat tietoa asioiden valmistelusta ja päätöksenteon vaikutuksista, lisäten asukkaiden tyytyväisyyttä ja vahvistaen alueen pitovoimaa.

Yleisten alueiden ja viherympäristön kunnossapidon taso vaikuttaa asukastyytyvyyteen ja viihtyvyyteen.

Pysäköintimaksujen muuttuminen mobiilimaksamiseen vaikuttaa kuntalaisiin myönteisesti, sillä he ovat tyytyväisiä mahdollisuudesta maksaa vain siitä ajasta, minkä ajoneuvolleen pysäköintiä tarvitsee.

Kaupungin palvelujen tuottamiseen kerätään kunnallis- ja kiinteistövero.

Kuntalaiset saavat tietoa kaupungin toiminnasta ja taloudesta talousarvion, seurantaraporttien ja tilinpäätöksen sekä kuntatietoraportoinnin avulla.

Kuntalaisille on käytettävissä luotettavat ja toimivat maksutavat kaupungin perimien maksujen maksamisessa.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksut toteutetaan laadukkaasti perustuen asiakkaan tulotietoihin.

Vaikutukset kuntalaisille

Palvelutorikonsepti tarjoaa kuntalaisille keskeiset palvelut yhdessä paikassa yli organisaatio- ja palvelualue-rajojen. Toimintakulttuurin keskiössä on asiakas. Fyysisen asiointin lisäksi tarjolla on eri palvelujen sähköisen asiointin muodot yhteiskäytöllisillä asiakaskoneilla ja etäasiointimahdollisuus asiantuntijan kanssa.

Kaupungin keskitetty asiakaspalvelupiste, Lahti-Piste, toimii Palvelutorilla. Lahti-Pisteen palvelutoiminta tarjoaa kuntalaisille palveluita kaikilta kaupungin toimialoilta. Kasvokkain tapahtuvan ja puhelinasioinnin lisäksi Lahti-Pisteen palvelutoiminnassa hyödynnetään sähköistä asiointia.

Palveluita ja asiointia mahdollistetaan yhä enemmän digitaalisesti. Digipalvelut tarjoavat joustavan, aukioloaikoihin sitomattoman palvelutoiminnan kaupunkilaisille. Henkilöiden, joiden ei ole mahdollisuuksia käyttää digipalveluita, on mahdollisuus saada apua ja tukea palveluissa Palvelutorilta ja Lahti-Pisteestä. Arjen tuen lisäksi eri toimijat ovat lanseeranneet kohdennettuja tukiklinikoita niin verkossa kuin kasvotusten kuntalaisille ajankohtaisen sähköisen asiointin tueksi.

Historiallinen museo tuo kuntalaisille tietoa kaupungin ja alueen historiasta sekä antaa osallistumisen mahdollisuuksia.

Kulttuuripalvelut parantavat kuntalaisten elämänlaatua.

Nuorisotyössä ehkäistään lasten ja nuorten syrjäytymistä, lisätään osallisuutta ja tuetaan vaikeissa elämäntilanteissa.

Vaikutukset kuntalaisille

Varhaiskasvatuspalvelut järjestetään kysyntään vastaaviksi.

Liikuntapalvelujen palvelutarjonta toimii nykytasolla ja käyttöön otetaan uusia liikunta-alueita.

Oppilaille tarjotaan riittävät opetus-, ohjaus- ja tukipalvelut. Perusopetuksen opetuksen laatua kehitetään laatutyöllä. Opetus sekä oppimisen tuki järjestetään joustavasti ja oppijan tuen tarpeiden mukaisesti. Oppilaat saavat yhdenvertaista palvelua asuin- ja koulupaikasta riippumatta.

Mahdolliset palvelutasotarkastelun (S,M,L –tasot) perusteella tehtävät palvelutason ja/tai palvelujen muutostoimenpiteet voivat vaikuttaa heikentävästi tarjolla olevien harkinnanvaraisten palvelujen laatuun ja määrään.

Perusopetuksen johtamisen ja tiimitoiminnan tukeminen sekä perusopetuksen opetussuunnitelman ja kehittämisohjelman sekä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman mukainen kehittämistyö edistää oppilaiden oppimista ja hyvinvointia.

DigiOne-kehittämishanke sujuvoittaa kodin ja koulun välistä yhteistyötä lisäämällä oppilaiden sekä huoltajien mahdollisuuksia osallistua ja seurata tavoitteellista oppimista sekä opetusta.

Vaikutukset kuntalaisille

Tuetaan alueen yritysten kilpailukykyä sekä kasvua ja sitä kautta työpaikkojen syntymistä sekä kuntalaisten työllistymismahdollisuuksia.

Korkeakoulutoiminnan kehittämisen kautta edistetään Lahden kehittymistä yliopisto- ja korkeakoulukaupunkina ja mahdollistetaan lahtelaisille uusia opiskelupaikkoja.

Tapahtumapalvelut tuottaa kuntalaisille yhteisöllisyyden ja elämyksen kokemuksia sekä yrityksille uusia liiketoimintamahdollisuuksia.

Maahanmuuttotyö vahvistaa vieraskielisten lahtelaisten kotoutumisen ja työllistymisen mahdollisuuksia Lahdessa.

Ympäristötyö mahdollistaa alueen asukkaille ja yrityksille kestävän asuin- ja toimintaympäristön.

Työllisyyspalvelut palvelee ja tukee lahtelaisia työtä hakevia henkilöitä sekä yrityksiä ja muita työnantajia edistäen osaavan työvoiman kohtaantoa, tukien alkavia yrittäjiä ja edistäen Lahden ja Päijät-Hämeen elinvoimaa sekä lahtelaisten hyvinvointia.

Kansanvälisen toiminnan, sidosryhmäyhteistyön ja hanketoiminnan kautta tuetaan edellä mainittujen toimintojen toteuttamista ja sitä kautta entistä vaikuttavampia toimia kuntalaisille ja alueella jo toimiville tai tänne sijoittuville yrityksille.

Vaikutukset talouteen

Museomatkailu tukee aluetaloutta.

Nuorisotyö ehkäisee syrjäytymisestä aiheutuvia kustannuksia.

Tasokas ja monipuolinen opintotarjonta (mm. viisi valtakunnallista erityistehtävää) lukiokoulutuksessa pitää yllä lukioiden vetovoimaa.

Liikuntapalvelujen tarjonta edistää eri ikäisten asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia.

Perusopetuksen opetussuunnitelman, kehittämissuunnitelman sekä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman mukainen toiminta sekä hankkeissa toteutettava kehittämistyö tukevat oppilaiden oppimista ja hyvinvointia vähentäen kalliiden, korjaavien palvelujen järjestämistarvetta.

Muutokset yleisten alueiden valaistukseen sekä kunnossapidettävän verkoston kaventaminen vaikuttavat myönteisesti kaupungin menoihin pitkällä aikavälillä.

Kadunvarsipysäköinnin muutokset järjestämistavan ja maksullisen alueen laajentamisen sekä taksojen korotuksen osalta saavat aikaan myönteisiä vaikutuksia kaupungin talouteen pitkällä aikavälillä.

Rakennus- ja ympäristövalvonnan uudistukset mahdollistavat jatkossa lupien ja valvonnan nopeat läpikulkuajat ja näin edistävät kaupungin kehitystä. Lupa- ja valvontamaksut tuovat jatkossa enemmän tuloja.

Vaikutukset talouteen

Elinkeinoelämän alueiden kehittämisellä on myönteinen vaikutus kaupungin talouteen keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä.

Palveluverkkosuunnittelun yhteydessä tulevat tilatarpeet hallitaan oikea-aikaisesti. Kaupungin palveluverkosta poistuneita kiinteistöjä myymällä tai purkamalla pienennetään kiinteistökustannuksia.

Käyttötaloutta kuormittavien väistötilojen määrää pienennetään hallitusti pitkällä aikavälillä.

Kaupungin tunnettuutta ja vetovoimaa kasvatetaan investoinneilla, jotka lisäävät elinvoimaa, opiskelijoita ja asukkaita.

Palvelutoiminnan keskittämisellä Palvelutorille ja Lahti-Pisteelle haetaan kustannustehokkuutta.

Perustietotekniikan kilpailutuksella ja tietojärjestelmä uudistuksilla pyritään ICT-kustannusten kasvun hillintään.

Lisäämällä kaupungin elinvoimaa ja työllisyyttä vaikutetaan yritysten määrän ja toiminnan kasvuun sekä investointihalukkuuteen, uusien työpaikkojen syntymiseen, asukkaiden määrän kasvuun, asukkaiden työllistymiseen ja esimerkiksi koulutustason nostoon. Kaikilla näillä toimilla on vaikutuksia kaupungin verotulojen kasvuun kunnallis-, yhteisö- ja kiinteistöverotulojen muodossa.

Aktiivisella hanketoiminnalla haetaan rahoituksia kansainvälisistä ja kansallisista rahoituslähteistä. Ulkoinen rahoitus mahdollistaa sellaisten kehittämistoimien toteuttamisen, joiden tekeminen kaupungin omalla rahoituksella ei olisi mahdollista.

Vaikutukset talouteen

Oman hanketoiminnan lisäksi kaupunki toimii vahvassa sidosryhmäyhteistyössä ja tukee alueen organisaatioiden TKI-rahoitushakua käytettävissä olevin keinoin. Alueelle suuntautuva TKI-rahoitus edistää pitkällä tähtäimellä myös kaupungin taloutta työllisyyden parantumisen sekä yritysten kasvun ja investointien myötä.

Kaupungille strategisesti merkittäviä alueellisia toimintoja rahoitetaan, kuten yliopistotoiminta, professuurit ja erilaiset tapahtumat. Kaupungin rahoituksella on vipuvaikutusta siihen, miten nämä toiminnot kasvavat Lahdessa ja tuottavat sitä kautta positiivisia taloudellisia vaikutuksia kaupungille.

Pitkäaikaistyöttömyys on kaupungille vaikea haaste. Pitkäaikaistyöttömyydestä johtuvat etuusmaksut (työmarkkinatuen kuntaosuus) haastavat kaupungin taloutta ja edellyttävät aktiivisia kokeiluita ja kehittämistoimia rohkeassa sidosryhmäyhteistyössä.

Toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelman toimenpiteillä tavoitellaan talouden tasapainottumista vuosien 2024-2027 aikana.

Vaikutukset organisaatioon

Nuorisopalvelujen kehittämisohjelmaa toteutetaan suunnitellusti kaikissa yksiköissä. Hankkeiden avulla kokeillaan ja kehitetään sekä resursoidaan uusia toimintamuotoja.

Lukiokoulutuksen resursointi toteutetaan edellisten vuosien tasolla. Hankkeiden kautta määräaikaisen henkilöstön määrässä tapahtuu vähäistä kasvua.

Varhaiskasvatuspalvelujen osalta toimintaa järjestetään kysyntään vastaten. Perhepäivähoitajien määrän ennakoitaan vähenevän.

Liikuntapaikkojen hoitajien määrässä tapahtuu muutoksia ja muutoksiin pyritään varautumaan ennakoivasti.

Strategian tavoitteiden mukaisesti perusopetus tukee työyhteisöjä työelämän arjessa kehittämällä johtamista ja tukemalla tiimitoimintaa sekä vahvistamalla perusopetuksen opetussuunnitelman ja kehittämisohjelman sekä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman mukaista kehittämistyötä sekä järjestämällä henkilöstölle koulutusta.

Vaikutukset organisaatioon

Keskitetty tukipalvelut mahdollistavat joustavan ja kustannustehokkaan työskentelyn sekä tukevat avoimen ja läpinäkyvän hallinnon toteutumista. Keskitetty tukipalvelut tuottavat kaupunkitasoisia ja palvelualuekohtaisia tukitehtäviä, vapauttaen asiantuntijoiden työaika suorittavista hallinnollisista tehtävistä substanssitehtäviin.

Keskitetty päätösvalmistelupalvelu ohjaa kaupungin päätöksentekoprosesseja yhdenmukaisiin toimintatapoihin ja tukee kaupunkitasoisesti valmistelijoiden laadukasta päätösvalmistelua.

Osaavan työvoiman saatavuus on viime vuosina vaikeutunut. Erilaisilla toimenpiteillä pyritään henkilöstön työtyytyväisyyden ja pysyvyyden kasvuun. Esihenkilöiden osaamisen kehittymisellä arvioidaan olevan vaikutusta työtyytyväisyyteen ja yhdenvertaisten työyhteisöjen kehittymiseen. Omaehtoisen hyvinvoinnin tukemiseen tarkoitettua henkilöstöedun nostamisella arvioidaan olevan myös vaikutusta henkilöstön hyvinvointiin ja työtyytyväisyyteen. Vaikuttavan työterveysyhteistyön kehittymisellä on vaikutusta sairauspoissaolojen laskuun ja hyvinvoinnin lisääntymiseen.

Kaupungin talouden ohjauksella varmistetaan kaupungin toiminnan ja talouden suunnittelun ja raportoinnin systemaattisuus, tuki talouden ja hankintojen prosesseihin sekä kaupungin ja konsernin maksuvalmius.

Digipalveluja ja toimintaprosesseja uudistetaan ja kehitetään.

Lahti-Piste toimii kaupungin yhteisenä asiakaspalvelupisteenä ja vastaa yleisestä palveluneuvonnasta sekä sähköisen asioinnin opastuksesta.

Vaikutukset organisaatioon

Tiedonhallintamallityön ja tietovarastoinnin kehittäminen edistävät tiedolla johtamista. Henkilöstön osaamista tiedon hyödyntämisessä lisätään. Tavoitteena on parantaa päätöksentekoa, työn tehokkuutta ja tuottavuutta, lisätä asiakasymmärrystä sekä auttaa muutosjohtamisessa ja ennakoivassa toiminnassa.

Päätös jatkaa kunnossapidon tuottamista nykyisellä urakkamallilla antaa mahdollisuuden kohdistaa kehityspanostuksia mm. sopimusten ja valvonnan kehittämiseen.

Kasvava kaupunki ja asukasmäärä edellyttävät varautumista ja kehittämistoimia kaupungin palveluissa.

Maahanmuuttopalvelut palvelee kasvavassa määrin uusia vieraskielisiä lahtelaisia asukkaita. Vieraskielisten palvelutarpeet on huomioitava koko kaupunkiorganisaatiossa.

Työllisyyspalvelujen kehittäminen ja TE24-uudistus edellyttävät resursointia myös kaupungin muihin palveluihin onnistumisen varmistamiseksi.

Toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelman toimenpiteillä saattaa olla vuosina 2024-2027 vaikutuksia palveluverkkoon, palvelujen määrään ja laatuun sekä henkilöstöön. Mahdolliset muutokset voivat lisätä kuntalaisten negatiivisen palautteen määrää.

Vaikutukset ympäristöön

Uudis- ja perusparannusinvestoinneilla sekä kiinteistöjen ylläpidon energiatehokkuustoimenpiteillä pyritään parantamaan kaupungin kiinteistökannan energiatehokkuutta sekä pienentämään kiinteistökannan CO2-päästöjä. Lisäksi ympäristökuormitusta vähennetään kehittämällä kiertotalouteen pohjautuvia ratkaisuja sekä luopumalla tarpeettomista tiloista ja ylimääräisestä tilaväljyydestä.

Ympäristökehityksen konkreettiset toimet ympäristölle ja kehitystyö kaupungin ympäristöpolitiikassa vahvistavat Lahtea johtavana ympäristökaupunkina ja luovat edellytyksiä asukkaiden kestäville arjen valinnoille ja yritysten kestäväälle ja sen myötä kilpailukykyiselle liiketoiminnalle. Kokonaisuudessaan työllä on merkittäviä suoria vaikutuksia kaupungin, kuntalaisten ja yritysten päästöihin sekä luonnon monimuotoisuuteen, ja näiden kautta koko kaupungin kestävään tulevaisuuteen.

Viestintä- ja markkinointitoimenpiteet lisäävät kaupunkilaisten kiinnostusta liikkua ympäristöystävällisemmin, kierrättää ja pitää yllä luonnon monimuotoisuutta.

Pohjavesien suojelua toteutetaan mm. vähentämällä suolan käyttöä liikenneväylien talvikunnossapidossa. Muutokset pohjaveden laadussa tapahtuvat pitkän ajan kuluessa.

Kaupunki edistää jalankulkua, polkupyöräilyä ja julkista liikennettä asukkaiden, oppilaiden ja työntekijöiden liikkumisessa.

Kestävän kehityksen edistämistä toteutetaan kaupungin strategian mukaisesti.

Uusissa ja peruskorjatuissa tiloissa on huomioitu ympäristönäkökulma.